

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH TRONG CÔNG TÁC GIÁO DỤC LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ CHO CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN HIỆN NAY

TRƯƠNG VĂN BẮC*

Tóm tắt: Trong di sản tư tưởng Hồ Chí Minh, tư tưởng về giáo dục nói chung và giáo dục lý luận chính trị nói riêng luôn có ý nghĩa lý luận và thực tiễn sâu sắc. Những quan điểm của Người về giáo dục lý luận chính trị mãi mãi soi sáng cho công tác giáo dục lý luận chính trị của Đảng Cộng sản Việt Nam. Bài viết trình bày khái quát những nội dung cơ bản của tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên và việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào công tác giáo dục lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên ở Việt Nam hiện nay.

Từ khóa: Cán bộ, đảng viên; giáo dục lý luận chính trị; Hồ Chí Minh.

Đặt vấn đề

Sinh thời Chủ tịch Hồ Chí Minh rất coi trọng vấn đề giáo dục lý luận chính trị. Trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, Người thường xuyên quan tâm tới công tác giáo dục lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên. Trong đó, Người nhấn mạnh đến việc “đào tạo, huấn luyện cán bộ, nhằm nâng cao trình độ chính trị, lý luận cho cán bộ, đảng viên, đáp ứng với yêu cầu của cách mạng”¹.

Nhận thức rõ vị trí, vai trò và tầm quan trọng của công tác giáo dục lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên, trong những năm qua, Đảng luôn đặc biệt quan tâm lãnh đạo công tác giáo dục lý luận chính trị góp phần định hướng, củng cố niềm tin, chống lại các luận điệu sai trái, tạo được sự thống nhất về tư tưởng chính trị trong toàn Đảng để cán bộ, đảng viên có cái nhìn tổng quát, có năng lực tự đánh giá cũng như lý giải các vấn đề phức tạp đang diễn ra, góp phần giữ vững ổn định chính trị ở từng địa phương.

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lý luận chính trị

Thứ nhất, về vai trò của giáo dục lý luận chính trị

Sớm nhìn thấy vai trò của công tác giáo dục lý luận chính trị, Người chỉ rõ: “Tất cả các đảng viên phải cố gắng học tập, coi việc học tập lý luận và chính trị là một nhiệm vụ quan trọng của mình”². Với Hồ Chí Minh, đối tượng học tập lý luận chính trị trước hết là cán bộ, đảng viên, hội viên các đoàn thể, cán bộ các ngành chuyên môn của chính quyền. Bởi cán bộ là những người đem chính sách của Đảng, của Chính phủ giải thích cho dân chúng hiểu rõ và thi hành, đồng thời cũng đem tình hình của quần chúng báo cáo cho Đảng để đề ra những chính sách phù hợp. Cán bộ là gốc của mọi công việc. Theo Người, việc trang bị lý luận cho đội ngũ cán bộ, đảng viên là hết sức quan trọng bởi: “Có lý luận thì mới hiểu được mọi việc trong xã hội, trong phong trào để chủ trương cho đúng, làm cho đúng”³. Do đó, huấn luyện cán bộ là công việc gốc của Đảng.

* Trường Sĩ quan chính trị - Bộ Quốc phòng.

¹ Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, tr.IX.

² Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 15, tr.117.

³ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 6, tr.357.

Thứ hai, về mục đích của giáo dục lý luận chính trị

Theo quan điểm của Hồ Chí Minh, giáo dục lý luận chính trị là giáo dục nhằm truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin; giáo dục các chuẩn mực đạo đức cách mạng và nguyên tắc rèn luyện các chuẩn mực đó; giáo dục đường lối, chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước. Hơn thế nữa, giáo dục chính trị còn để nâng cao đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân nhằm thống nhất về tư tưởng, ý chí, phẩm chất cách mạng và năng lực hoạt động thực tiễn của họ, hướng dẫn họ vận dụng những hiểu biết ấy vào cuộc sống.

Hồ Chí Minh nhấn mạnh “giáo dục chính trị để nâng cao giác ngộ xã hội chủ nghĩa cho toàn quân”⁴. Người nhắc nhở, nếu “giáo dục chính trị còn sơ sài, thiếu sót” sẽ dẫn đến tình trạng “mang nặng chủ nghĩa cá nhân, thái độ làm thuê, thiếu tinh thần làm chủ tập thể”, là môi trường thuận lợi để “những hiện tượng xấu như: lười biếng, kèn cựa, thiếu kỷ luật, kém đoàn kết, tham ô, lãng phí”⁵ có cơ hội phát triển mạnh mẽ.

Vì vậy, Hồ Chí Minh yêu cầu mỗi người cán bộ, đảng viên cần xác định rõ mục đích của việc học lý luận chính trị là để công tác được tốt hơn, nghĩa là các cán bộ, đảng viên phải học tập tinh thần của chủ nghĩa Mác - Lênin để áp dụng lập trường, quan điểm và phương pháp ấy mà giải quyết cho tốt những vấn đề thực tế trong cách mạng, học tập lý luận cốt để áp dụng vào thực tế và “thực hành là nền tảng của lý luận và lý luận lại phụng sự thực hành”⁶.

Thứ ba, về nội dung giáo dục lý luận chính trị

Nội dung của công tác giáo dục lý luận

chính trị rất rộng, bao gồm việc giáo dục những nguyên lý của chủ nghĩa Mác - Lênin, đường lối, quan điểm của Đảng về các lĩnh vực của đời sống xã hội, lịch sử Đảng, xây dựng Đảng, những kinh nghiệm thành công cũng như thất bại của các nước.

- Giáo dục lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin. Có thể nói, tư tưởng giáo dục lý luận chính trị của Chủ tịch Hồ Chí Minh là sự kế thừa, tiếp thu có chọn lọc, sáng tạo từ các tiền đề: 1) Chủ nghĩa yêu nước, truyền thống văn hóa, giáo dục và tinh thần nhân ái Việt Nam; 2) Triết lý giáo dục phương Đông, đặc biệt là triết lý nhân sinh của Nho, Phật, Lão; 3) Những tư tưởng tiến bộ thời kỳ cận đại. Nhưng tiền đề quan trọng nhất, cái tạo nên sự phát triển về chất trong tư tưởng giáo dục lý luận chính trị Hồ Chí Minh là chủ nghĩa Mác - Lênin.

- Giáo dục các chuẩn mực đạo đức cách mạng và các nguyên tắc rèn luyện các chuẩn mực đó. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, với người cách mạng trước hết phải giác ngộ đạo đức cách mạng. Phải có cái đức để đi đến cái trí; khi đã có cái trí, thì cái đức chính là cái để người cách mạng giữ vững được chủ nghĩa mình theo, lý tưởng mình chọn, con đường mình đi.

- Giáo dục đường lối, chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước. Đây là những nội dung không chỉ mang tính chất định tính trong nhận thức lý luận cho cán bộ, đảng viên mà còn định hướng, hướng dẫn cho cán bộ, đảng viên hành động; cũng chính là một biểu hiện của nội dung gắn liền lý luận với thực tiễn, học đi đôi với hành.

Thứ tư, về hình thức giáo dục lý luận chính trị

Giáo dục lý luận chính trị có nhiều hình thức như các lớp học tập lý luận, những đợt sinh hoạt chính trị, nghị quyết của Đảng,

⁴ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 11, tr.365.

⁵ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 14, tr.456.

⁶ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 7, tr.122.

những báo cáo chuyên đề lý luận chính trị... Đặc trưng của giáo dục lý luận chính trị là phương pháp giảng dạy và học tập theo chương trình nhất định nhằm làm cho người học nắm được một cách cơ bản lý luận Mác - Lênin, đường lối, quan điểm, chủ trương, đường lối, nghị quyết của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước.

Theo Hồ Chí Minh, để “huấn luyện” đội ngũ cán bộ, đảng viên cần: “Cốt thiết thực chú đáo hơn tham nhiều”⁷ tức là “làm cho người học hiểu thấu vấn đề”⁸; “Huấn luyện từ dưới lên trên” tránh tình trạng “ôm đồm”, phải “lấy người ở cấp dưới lên huấn luyện rồi trở lại cấp dưới để họ huấn luyện cho cấp dưới nữa”⁹; “Phải gắn liền lý luận với công tác thực tế”¹⁰ tránh tình trạng chung chung, không gắn với điều kiện, hoàn cảnh các địa phương cụ thể; “Huấn luyện phải nhằm đúng nhu cầu”¹¹ và “phải chú trọng việc cải tạo tư tưởng”¹². Để làm được như vậy, đòi hỏi cán bộ huấn luyện phải “hiểu rõ người học để nâng cao khả năng và tẩy rửa khuyết điểm cho họ. Phải huấn và luyện. Huấn là dạy dỗ, luyện là rèn giũa cho sạch những vết xấu xa trong đầu óc”¹³.

Thứ năm, về phương pháp giáo dục lý luận chính trị

Hồ Chí Minh yêu cầu giáo dục phải “liên kết với đời sống của nhân dân, với công cuộc kháng chiến và kiến quốc của dân tộc. Làm thế nào để phối hợp việc giáo dục của trường học với việc tuyên truyền và giáo dục chính trị chung của nhân dân”¹⁴. Đồng thời, cần “tăng cường giáo dục chính trị kết

hợp với văn hoá, làm cho mọi người có ý thức học để phục vụ chủ nghĩa xã hội”¹⁵.

Trong giáo dục lý luận chính trị cho đội ngũ cán bộ, đảng viên, Người nhắc nhở: “Học tập ở trường của Đoàn thể không phải như học ở các trường lối cũ, không phải có thầy thì học, thầy không đến thì đùa. Phải biết tự động học tập”¹⁶.

2. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào công tác giáo dục lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên hiện nay

Nghị quyết số 32-NQ/TW ngày 26 / 5 / 2014 của Bộ Chính trị về tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng công tác đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị cho cán bộ lãnh đạo, quản lý nêu rõ: “Đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị cho cán bộ lãnh đạo, quản lý là nhiệm vụ quan trọng của Đảng. Mỗi cán bộ lãnh đạo, quản lý phải thấm nhuần tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập suốt đời, học đi đôi với hành, lý luận gắn với thực tiễn, gắn học tập với rèn luyện phẩm chất đạo đức, tư cách người cách mạng”¹⁷. Để đáp ứng yêu cầu của tình hình mới theo tinh thần Chỉ thị số 23-CT/TW ngày 09/2/2018 của Ban Bí thư về tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng, hiệu quả học tập, nghiên cứu, vận dụng và phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong tình hình mới, các cấp ủy, tổ chức đảng nhận thức sâu sắc về tầm quan trọng của lý luận và học tập lý luận chính trị, coi đó là yêu cầu bắt buộc, bức thiết đối với mỗi cán bộ, đảng viên. Chính vì vậy, trong những năm qua, công tác giáo dục lý luận chính trị cho đội ngũ cán bộ, đảng viên đã đạt được những

⁷ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 6, tr.357.

⁸ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 6, tr.357.

⁹ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 6, tr.358.

¹⁰ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 6, tr.358.

¹¹ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 6, tr.358.

¹² Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 6, tr.358.

¹³ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 6, tr.359.

¹⁴ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 7, tr.139.

¹⁵ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 12, tr.605.

¹⁶ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 6, tr.360.

¹⁷ Ban Chấp hành Trung ương Đảng (2014), *Nghị quyết số 32-NQ/TW ngày 26/5/2014 của Bộ Chính trị về tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng công tác đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị cho cán bộ lãnh đạo, quản lý*, <https://tulieu.vankien.dangcongsan.vn>

kết quả quan trọng, góp phần xây dựng Đảng, hệ thống chính trị, phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc. Hệ thống cơ sở đào tạo lý luận chính trị được củng cố, phát triển; số lượng cán bộ được đào tạo lý luận chính trị tăng nhanh; nội dung, chương trình bước đầu đổi mới; đội ngũ giảng viên tăng cả về số lượng và chất lượng; điều kiện vật chất, kỹ thuật của các cơ sở đào tạo được cải thiện. Nghị quyết Trung ương 7 (Khóa XII) cũng đánh giá: "Nhìn chung, đội ngũ cán bộ có lập trường tư tưởng, bản lĩnh chính trị vững vàng, có đạo đức, lối sống giản dị, gương mẫu, có ý thức tổ chức kỷ luật, luôn tu dưỡng, rèn luyện, trình độ, năng lực được nâng lên, phấn đấu, hoàn thành nhiệm vụ được giao. Nhiều cán bộ năng động, sáng tạo, thích ứng với xu thế hội nhập, có khả năng làm việc học tập, nâng cao trình độ của cán bộ, đảng viên để sửa chữa các căn bệnh về lý luận trong môi trường quốc tế... Cán bộ cấp chiến lược có bản lĩnh chính trị, kiên định chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, mục tiêu, lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, có tư duy đổi mới, có khả năng hoạch định đường lối, chính sách và lãnh đạo, chỉ đạo tổ chức thực hiện"¹⁸.

Bên cạnh những kết quả đạt được, công tác giáo dục lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên còn bộc lộ một số hạn chế: Một bộ phận cán bộ, đảng viên có biểu hiện "lười học tập lý luận chính trị"; tham gia học lý luận chính trị theo kiểu đối phó, không tập trung, không chịu nghiên cứu và thường xuyên tiếp nhận những thông tin, không có sự sáng tạo trong quá trình học tập... Nội dung, chương trình đào tạo, bồi dưỡng chậm được đổi mới, bổ sung, cập nhật, còn trùng lặp, chưa đáp ứng yêu cầu nâng cao năng lực hoạt động thực

tiễn, rèn luyện tư tưởng chính trị, đạo đức, phong cách lãnh đạo, quản lý. Phương pháp giảng dạy, học tập chậm được đổi mới, nặng về truyền đạt kiến thức, chưa phát huy được tính tích cực, sáng tạo của học viên. Chất lượng đội ngũ giảng viên, cán bộ quản lý đào tạo còn có mặt hạn chế. Điều kiện vật chất - kỹ thuật trong nhiều cơ sở đào tạo còn thiếu thốn.

Việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lý luận chính trị trong nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, đảng viên có ý nghĩa sâu sắc. Để tiếp tục vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lý luận chính trị, cần quan tâm thực hiện một số biện pháp sau:

Một là, nâng cao nhận thức của đội ngũ cán bộ, đảng viên về vai trò, ý nghĩa của học tập lý luận chính trị

Trong bối cảnh hiện nay, cần nâng cao nhận thức về vai trò và ý nghĩa của việc học tập lý luận chính trị cho đội ngũ cán bộ, đảng viên.

Chỉ khi nhận thức được vai trò và ý nghĩa của việc học tập lý luận chính trị, đội ngũ cán bộ mới tích cực, chủ động không ngừng nỗ lực học tập, rèn luyện nâng cao trình độ lý luận chính trị, bản lĩnh chính trị của mình. Mọi giải pháp sẽ không phát huy được tác dụng nếu bản thân đội ngũ cán bộ, đảng viên không có nhận thức đúng đắn về việc học lý luận chính trị của mình.

Hai là, đội ngũ cán bộ, đảng viên phải xác định đúng mục đích học tập lý luận chính trị

Trước tiên, người cán bộ, đảng viên cần nhận thức rõ vai trò, trách nhiệm của mình đối với công việc, đối với cấp trên và với nhân dân trong thực thi chức năng, nhiệm vụ được giao.

Tên cơ sở nhận thức được điều đó, người cán bộ, đảng viên sẽ ý thức được phẩm chất và năng lực công tác hiện tại của mình đối với những yêu cầu đặt ra của công việc, từ đó hình thành nhu cầu được đào tạo, bồi dưỡng về lý

¹⁸ Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), *Văn Kiện Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương khóa XII*, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội, tr.28.

luận chính trị nhằm đáp ứng đòi hỏi của thực tiễn. Nghĩa là, người cán bộ, đảng viên cần thấy được mục đích học tập của mình là nhằm thấm nhuần, bổ sung và phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin trong tình hình mới; học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức và phong cách Hồ Chí Minh; rèn luyện nâng cao đạo đức cách mạng, nắm vững chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước để thực hiện tốt chức năng, nhiệm vụ của bản thân; để “phụng sự Đoàn thể, giai cấp và nhân dân, Tổ quốc và nhân loại”.

Ba là, thường xuyên đổi mới phương pháp, hình thức giáo dục lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên

Đổi mới công tác giáo dục lý luận chính trị cần tiếp tục thực hiện theo quan điểm “lấy người học làm trung tâm”, phát huy tính tích cực, chủ động của người học. Để thật sự “lấy người học làm trung tâm” đòi hỏi mọi hoạt động của người giảng viên giảng dạy lý luận chính trị ngay từ khâu soạn bài, xác định mục tiêu, nội dung và phương pháp giảng dạy đều hướng vào người học.

Trong quá trình lên lớp, người giảng viên cần tăng cường sử dụng các phương pháp giảng dạy tích cực như trao đổi, vấn đáp, dạy học tình huống...; các kỹ thuật dạy

học mới như kỹ thuật công não, kỹ thuật “3 lần 3”, kỹ thuật “động não”...

Đồng thời, phát huy tính tích cực của người học trong việc tự học, tự nghiên cứu cao hơn đồng thời phải tăng cường các hoạt động gắn kết giữa nội dung học tập với việc thực hiện chức năng, nhiệm vụ và việc giải quyết các vấn đề phát sinh ở địa phương, nơi công tác.

Kết luận

Trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, Hồ Chí Minh luôn quan tâm đến công tác giáo dục lý luận chính trị, đặc biệt là giáo dục lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên.

Những chỉ dẫn của Hồ Chí Minh về giáo dục lý luận cho cán bộ, đảng viên đến nay vẫn giữ nguyên giá trị. Trong bối cảnh hiện nay, các thế lực thù địch đang tìm mọi cách phá hoại sự nghiệp cách mạng, tấn công vào nền tảng tư tưởng của Đảng, công tác giáo dục, truyền bá lý luận cho cán bộ, đảng viên càng trở nên quan trọng và cần thiết. Việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào công tác giáo dục lý luận chính trị giúp cán bộ, đảng viên nắm vững chủ nghĩa Mác- Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh cũng như quan điểm, đường lối của Đảng để nâng cao phẩm chất cách mạng và năng lực hoạt động thực tiễn của cán bộ, đảng viên có ý nghĩa quan trọng. ▣

Tài liệu tham khảo:

1. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, tập: 5, 6, 7, 11, 12, 14, 15.
2. Ban Chấp hành Trung ương Đảng (2014), *Nghị quyết số 32-NQ/TW ngày 26/5/2014 của Bộ Chính trị về tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng công tác đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị cho cán bộ lãnh đạo, quản lý*, <https://tulieuvankien.dangcongsan.vn>
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), *Văn Kiện Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương khóa XII*, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội, tr.28.